

TÁMOP-2.5.1-07/1-0136 jelű pályázat

A projekt címe:

„Függő(k) kapcsolatok – A drog területet képviselő civil szervezetek érdekképviseleti célú együttműködésének fejlesztése az ország három régiójában”

Megvalósítás: 2009. 01.01 - 2010.12.31.

Főpályázó: MADÁSZSZ, Konzorciumi partner: MADRISZ

A projekt fő célja:

a drogszakmai civil szervezetek együttes érdekképviseleti tevékenységének fejlesztése, hatékonyságának és fenntarthatóságának növelése

A PROJEKT SZAKMAI MEGALAPOZÁSA: KUTATÁSOK, HELYZETÉRTÉKELÉS

1. A projekt célcsoportjába tartozó civil szervezetek identifikálása.
2. Helyzetértékelés I.: a célcsoportba tartozó civil szervezetek tevékenységének, szervezeti jellemzőinek feltárása, a szintéren jelentkező erősségek és hiányosságok azonosítása.
3. Helyzetértékelés II.: A projekt célcsoportjába tartozó civil szervezeteknek a projekttel szemben támasztott elvárásainak, véleményeinek megismerésére.
4. Helyzetértékelés III.: A célcsoportba tartozó szervezetek kapcsolathálójának feltárása, melyre alapozni lehet a hálózatszerű működés során.
5. A már létező, más területen működő érdekképviselői együttműködések feltárása, az együttműködési formák, módszerek, technikák beazonosítása és elemzése a jó gyakorlatok megismerése céljából.

A PROJEKT CÉLTERÜLETÉN JELEN LÉVŐ CIVIL SZERVEZETEK JELLEMZŐI, AZ ÁLTALUK VÉGZETT TEVÉKENYSÉG TARTALMI VONATKOZÁSAI, ÉS A PROJEKTTTEL SZEMBENI IGÉNYEI

**Készítette: Viselkedéskutató Társadalomtudományi és Szolgáltató Kft.
Paksi Borbála és Arnold Petra**

Közép-magyarországi Regionális Fórum
Budapest, 2010. szeptember 27.

A projekt célcsoportjába tartozó szervezetek azonosításához felhasznált források:

- Szakmai Információs Portál (SZIP)
- Országos Drogprevenció Adattár (ODA)
- A nem iskolai szinten megjelenő prevenció programok feltérképezésére irányuló kutatás során azonosított szervezetek listája,
- KAB-os Pályázatok
- Fővárosi Civil Iroda valamint a NIOK adatbázisából kulcsszavas kereséssel leválogatott szervezetek listája (kulcsszavak: kábítószer, alkoholizmus, szenvedélybetegség, függőség, egészségfejlesztés, egészségvédelem, prevenció, megelőzés)
- A szervezetek szakmai networkje

A potenciálisan a projekt célcsoportjába tartozó szervezetek (327) körében telefonos megkérdezéssel szűrőkérdőívet vettünk fel a tényleges célcsoport azonosítása céljából.

A PROJEKT CÉLCSOPORTJA

régió	Megkeresett szervezetek száma	Drog területen dolgozó szervezetek száma	A projekt célcsoportjába tartozó CIVIL szervezetek
Közép-Mo	187	113	84
Észak-Alföld	74	36	26
Dél-Alföld	66	35	15
Összesen	327	184	125

MAGYAR DROGTERÁPIÁS
FEDERATION OF THE HUNGARIAN

INTÉZETEK SZÖVETSÉGE
DRUGTHERAPEUTIC INSTITUTES

A kutatás célcsoportját azok a szervezetek képezték, melyek aktuálisan is programszerűen végeznek valamilyen prevenció és/vagy ártalomcsökkentő és/vagy rehabilitációs tevékenységet (147+8; 80%).

Egy programnak – a korábbi kutatásokkal összhangban – azt a beavatkozási egységet neveztük, amely céljai és módszerei tekintetében minden megvalósulás során megegyezik. A programszerű beavatkozás ellentettje az eseti beavatkozás. Az eseti jellegű beavatkozások alkalmanként más és más célok és módszerek mentén zajlanak, így ezekről nem tudunk tartalmi adatokat gyűjteni.

A KUTATÁSBAN RÉSZTVEVŐ SZERVEZETEK RÉGIÓK ÉS SEKTOR SZERINT

	szolgáltató székhelyének regionális besorolása				összesen
	Észak-Alföld	Közép-Mb.	Dél-Alföld	egyéb	
állami/ önkormányzati	5	5	5	1	16
magán	0	4	4	0	8
nem kormányzati	17	32	11	7	67
válaszhiány					1
összesen	22	41	20	8	92

Célcsoport elérés~ 60%

A KUTATÁSBAN RÉSZTVEVŐ CIVIL SZERVEZETEK FŐ TEVÉKENYSÉGE

	Szervezetek száma	%	Kumulált %
Drogprevenció/egészségfejlesztés	18	30,0	30,0
Ártalomcsökkentés	7	11,7	41,7
Kábítószerfüggő betegek gyógykezelése	7	11,7	53,3
Drog-rehabilitáció	5	8,3	61,7
Oktatás/nevelés	5	8,3	70,0
Szociális, segítő tevékenység	11	18,3	88,3
Egyéb	7	11,7	100,0
Összesen	60	100,0	

MAGYAR DROGTERÁPIÁS
FEDERATION OF THE HUNGARIAN

INTÉZETEK SZÖVETSÉGE
DRUGTHERAPEUTIC INSTITUTES

A CÉLCSOPORTBAN FOLYÓ PREVENCIÓS TEVÉKENYSÉG

Függő(k) kapcsolatok/Támop

A prevenciós tevékenységet (is) végző szervezetek(75%) jellemzői: **SZERVEZETI FORMA**

Szervezeti forma	Szervezetek száma	%	Kumulált %
nonprofit szervezet (alapítvány)	19	30,2	30,2
nonprofit szervezet (egyesület)	21	33,3	63,5
nonprofit szervezet (egyház)	2	3,2	66,7
nonprofit szervezet (egyéb)	3	4,8	71,5
költségvetési szerv	4	6,3	77,8
önkormányzati szerv	5	7,9	85,7
társas vállalkozás	5	7,9	93,6
magánszemély	3	4,8	98,4
válaszhiány	1	1,6	100
Összesen	63	100,0	

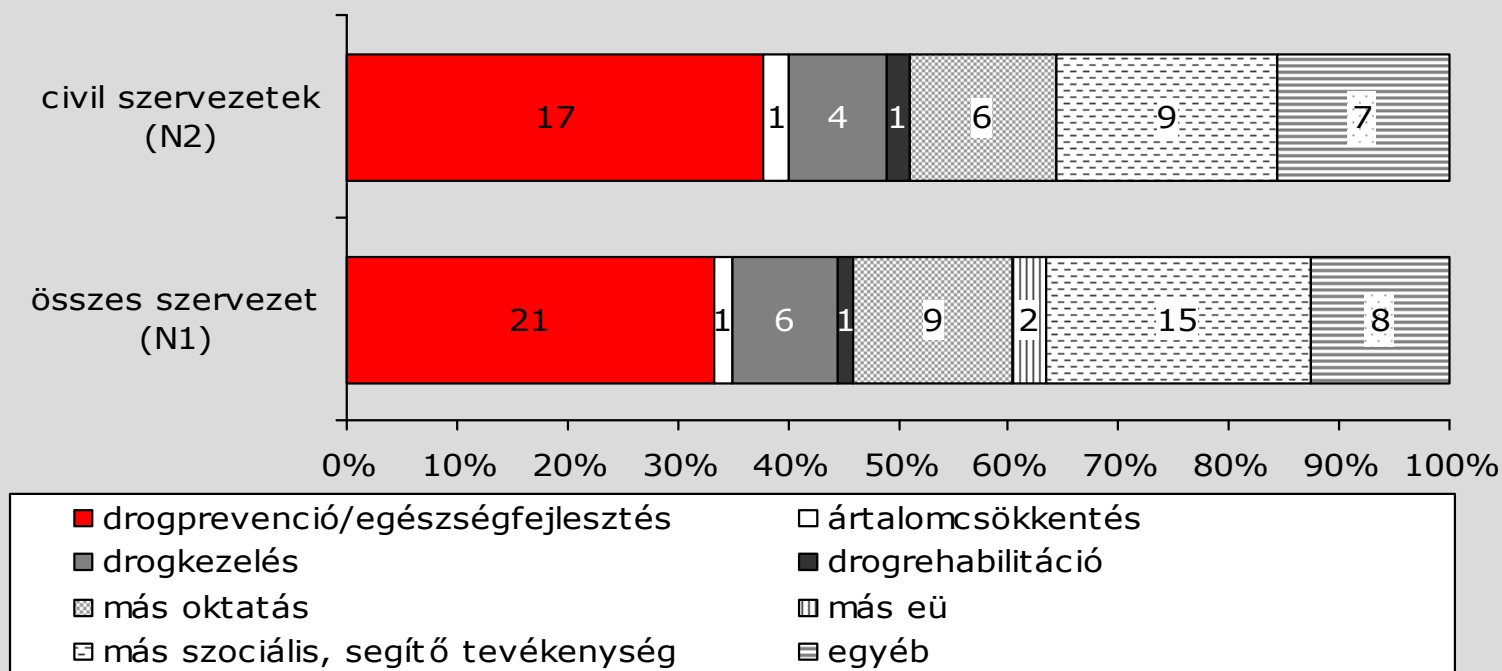
A prevenciós programokat üzemeltető civil szervezetek (is) döntően alapítványok vagy egyesületek

A prevencióss tevékenységet (is) végző szervezetek jellemzői: RÉGIÓ

Régió	Összes prevencióss szervezet	%	Ebből civil szervezet	%
Közép Magyarország	32	50,8	24	53,3
Dél-Alföld	15	23,4	9	20,0
Észak-Alföld	16	25,4	12	26,7
Összesen	63	100,0	45	100,0

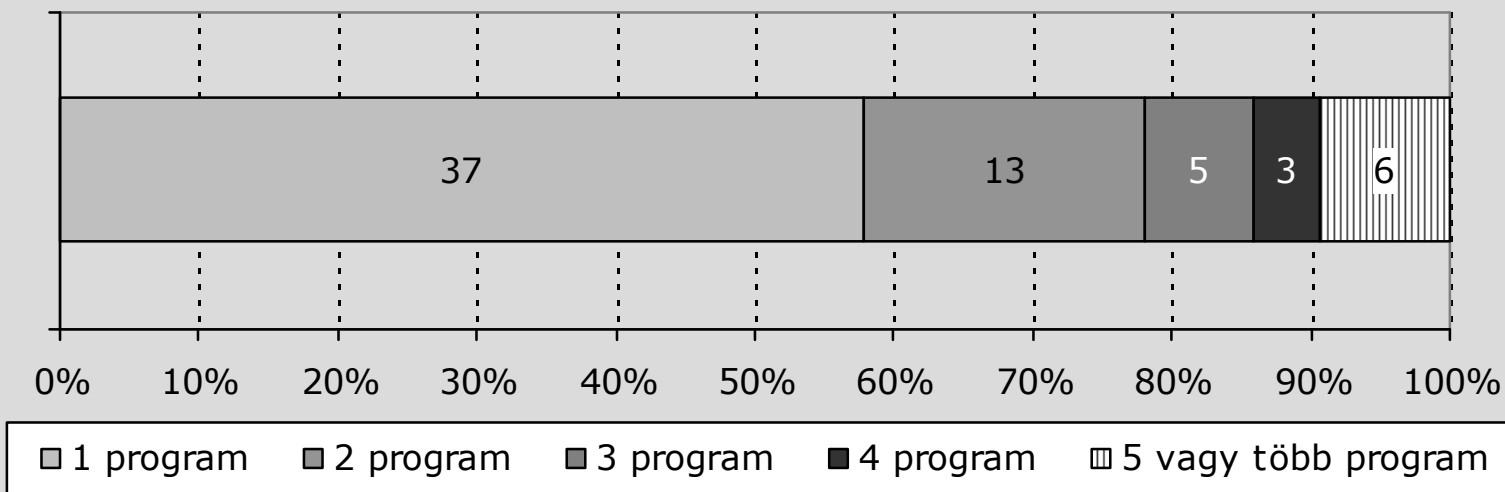
A fővárosban jelentkező kínálati többlet azonban – figyelembe, hogy a Közép-Magyarországi régió lakónépessége megközelítőleg azonos a két másik célrégióknk népességének összegével - csak nagyobb választékot jelent és semmiképpen nem relatív túlkínálatot.

A prevenciós tevékenységet (is) végző szervezetek jellemzői: FŐ TEVÉKENYSÉG

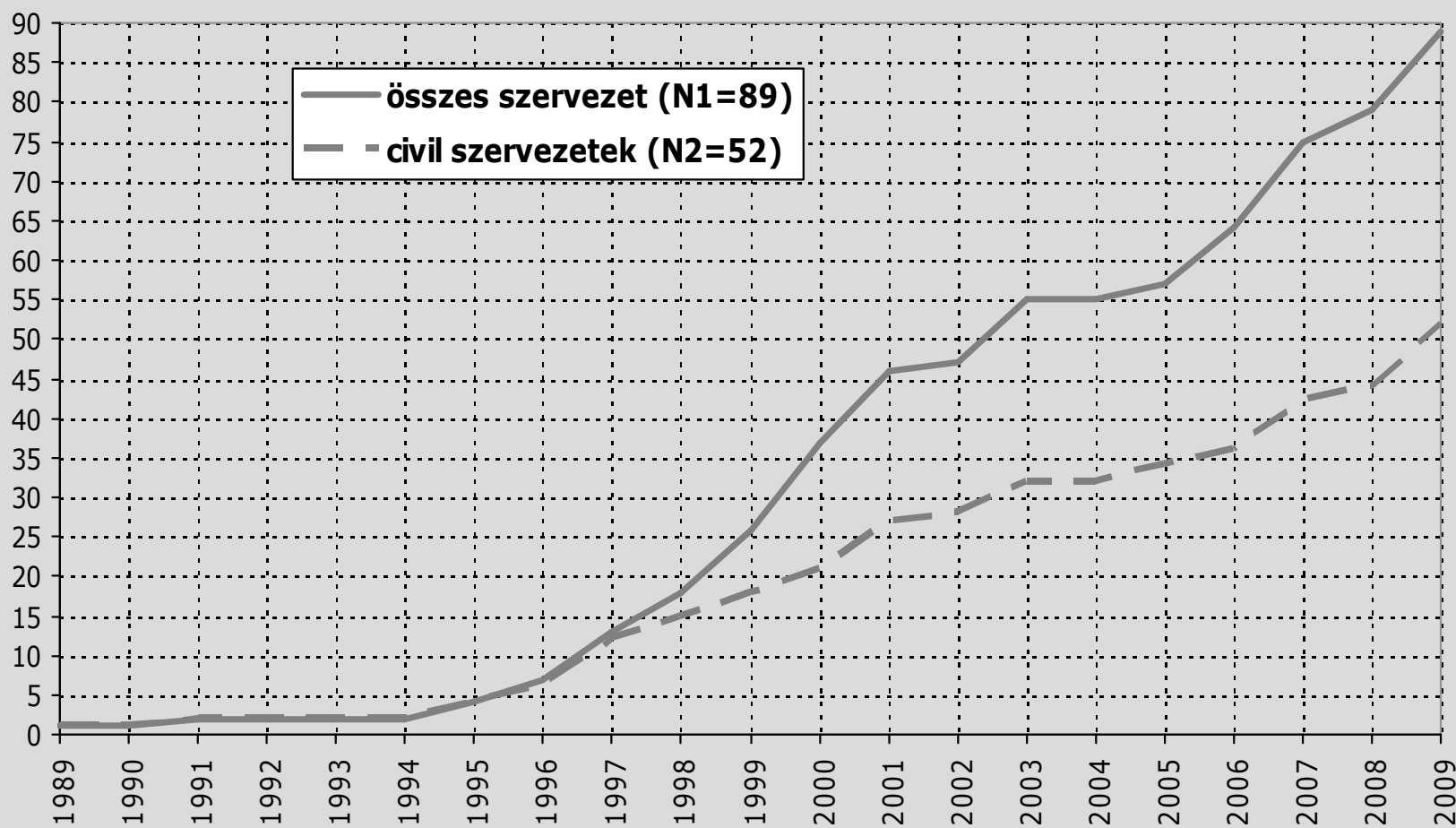
A 2003-2005 között készült országos vizsgálatban (Paksi és mtsai, 2006) a főtevékenységét drogterületen végző szervezetek aránya 41,2% volt, a jelen projektben együttműködést mutató prevenciós szervezetek között nagyobb ez az arány.

A prevenciós tevékenységet (is) végző szervezetek jellemzői: programok száma

A megismert 63 szervezet összesen 125 prevenciós programot működtet (ebből 80 civil),
91 programról (ebből 53-at működtet civil szervezet) van információnk.

A prevenciós programok jellemzői: programok megjelenése

A prevenció programok jellemzői: FINANSZÍROZÁS

Szempontok	A bevétel típusa	A bevételtípus átlagos aránya (%)	
		Összes szervezet	Civil szervezet
Folyamatossága	Állandó költségkeret	12,9	11,6
	Pályázati, alkalmi	79,8	78,4
Forrása megnevezése	Teljesítményhez kötött	7,5	10,2
	Állami finanszírozói	62,7	57,7
	Önkormányzati	6,6	7,9
	Nonprofit Alapítványi	9,0	10,2
	Egyesületi	3,2	5,2
	Adományozói	2,9	4,8
	Egyházi	0,1	0,2
	A megrendelő (piaci)	16,5	15,9
	Külső finanszírozás aránya	80,3	78,5

a programok finanszírozási összetétele a működés folyamatossága szempontjából rendkívül nagy bizonytalanságot visz a rendszerbe

Tekintettel arra, hogy civil szervezetek szolgáltatási profiljának fejlesztéséhez, a számukra nyújtandó szakmai szolgáltatások tervezéséhez elsődlegesen a projekt által megcélzott három régióban jelenlévő programkínálat megismerése bír jelentőséggel, így a következőkben a három régióban nyújtott, a kutatás során részletesen megismert prevenciós szolgáltatások összességét mutatjuk be, függetlenül a programgazda szervezeti formájától.

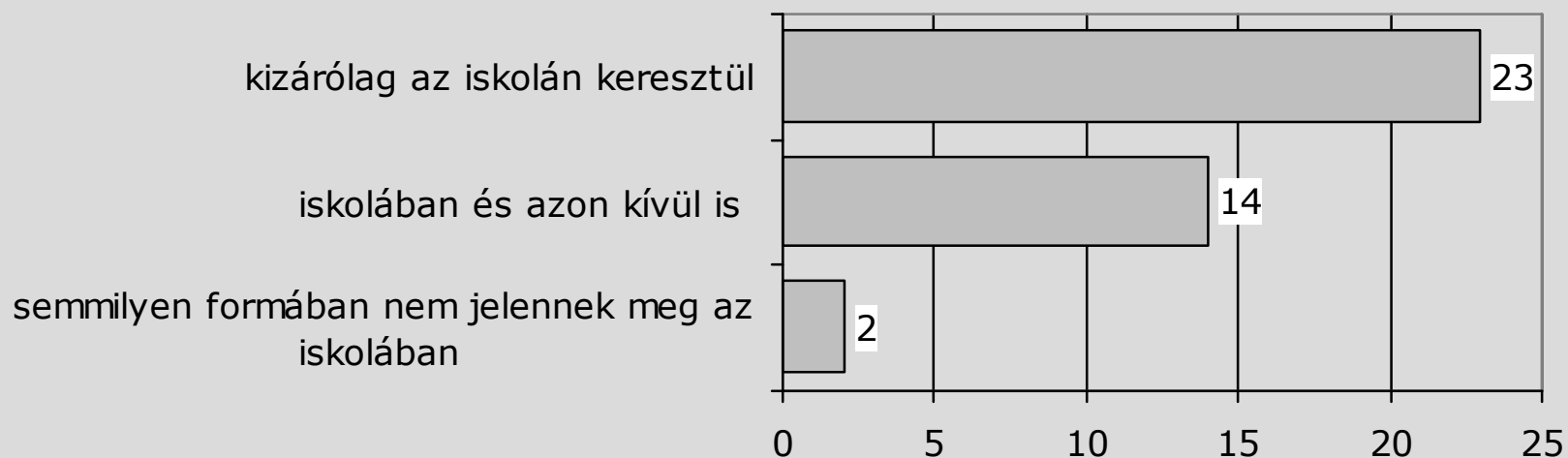
A prevenció programok tipizálásának dimenziói:
célcsoport fókuszú kategorizáció + beavatkozás színtere alapján alcsoportok

	Általános prevenció	Célzott prevenció	Javallott prevenció
Iskola	Pl. 8. osztályos	Pl. tanulási vagy	Pl. figyelemhiányos/ ban k
Közösség			zelt ló
Közösségi színtér: család	Pl. családokra irányuló programok általában	Pl. veszélyeztetett családokra irányuló programok	Pl. veszélyeztetett gyermekek családjainak nyújtott segítség

A programgazdák egy-egy program leírása során sok esetben többféle célpopulációt is bejelöltek, így az egyes csoportokban leírt programtípusokat jelen tanulmányban nem egymást kizáró kategóriákként kell kezelnünk, ugyanis az egyes kategóriák között átfedés tapasztalható.

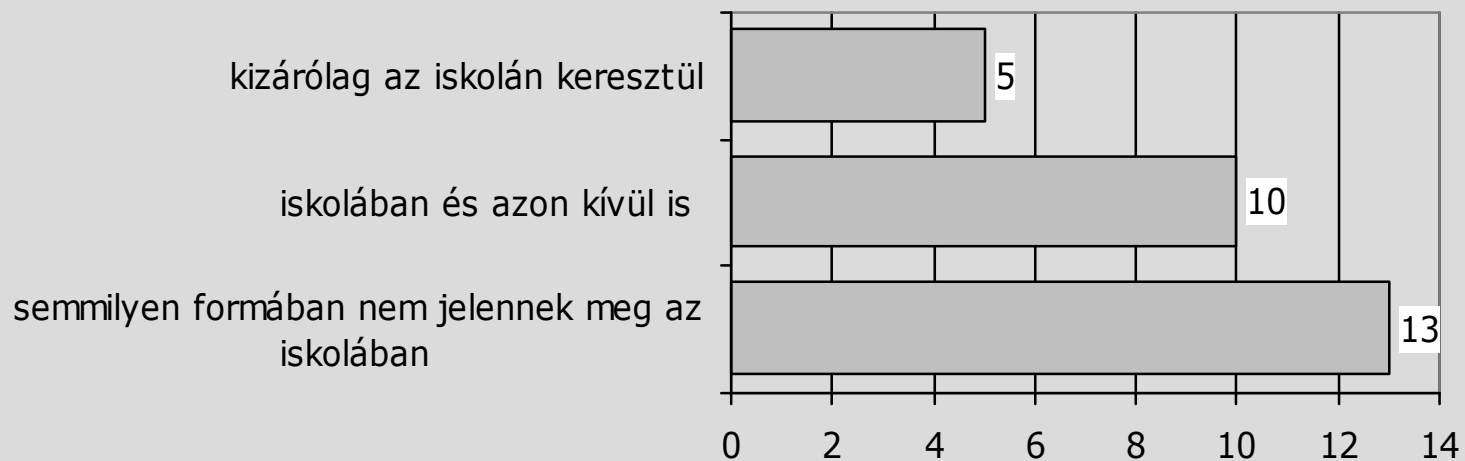
Az EMCDDA is e szerint csoportosítja a tagállamokban folyó prevenció tevékenységeket mind az adatgyűjtés, mind az információk közlése során.

ÁLTALÁNOS PREVENCIÓ: 45 program (ebből 14 speciális populációt is megcéloz)

A programok egy átlagos évben összesen 80 ezer főt érnek el (átlag: 2200 fő; módusz: 2000 főt).
A programok fele kevesebb mint 800 főt ér el évente, minden ötödik-hatodik program 100 főnél kevesebbet.
A három régióban az általános prevencióra az iskolán keresztül van leginkább lehetőség

CÉLZOTT PREVENCIÓ: 31 program (ebből 14 általános populációt is megcéloz)

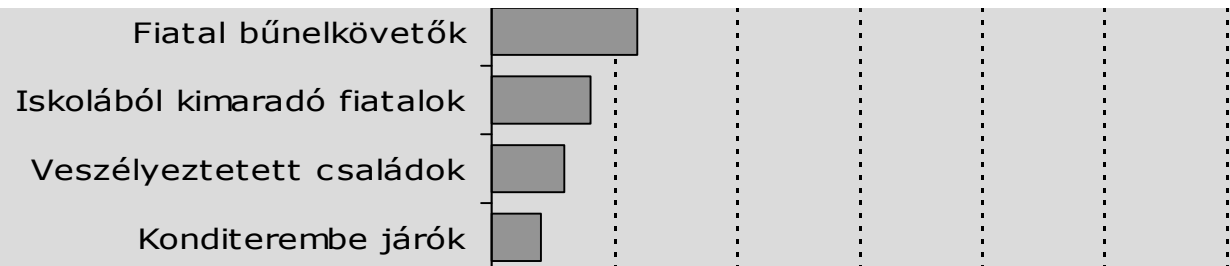
A célzott programok esetében az iskolán kívüli elérés és megvalósítás a domináns.

Célzott prevenció: CÉLPOPULÁCIÓ

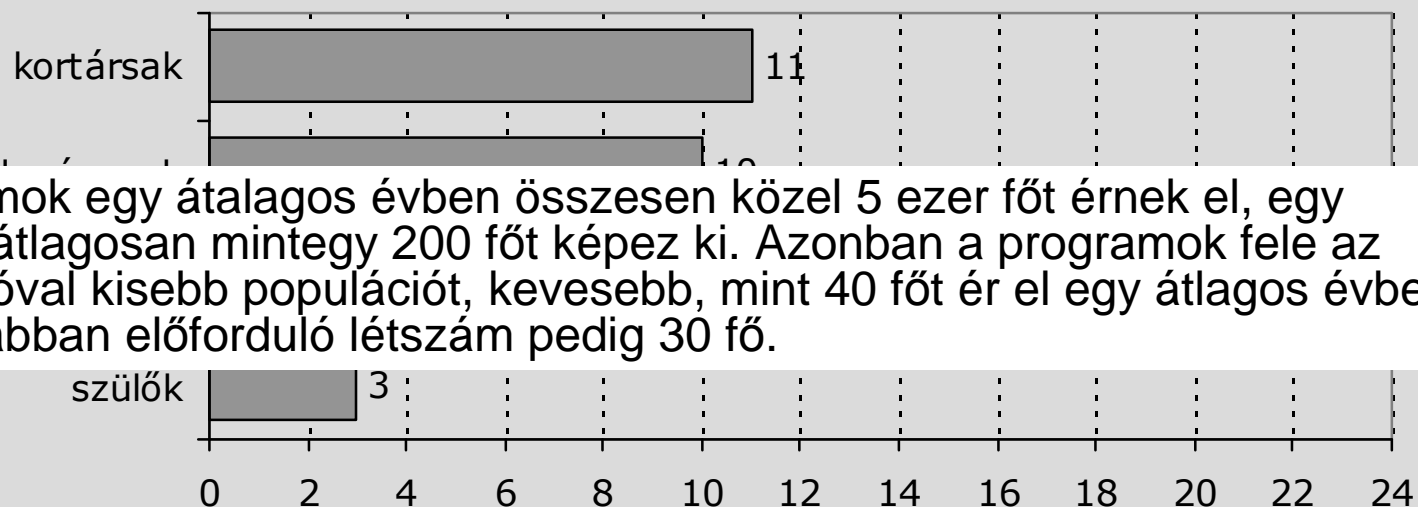
A programok egy átlagos évben összesen közel 12 ezer főt érnek el, egy program átlagosan 450 főt, leggyakrabban azonban csak 60 főt intervenál.

A minimális és a maximálisan elért esetszám között mintegy 250-szeres különbség van. A programok fele kevesebb, mint 100 főt ér el egy átlagos évben.

Nincs olyan program, amely célzottan a hajléktalanokra irányul.

KÖZVETÍTŐ POPULÁCIÓRA IRÁNYULÓ PROGRAMOK: 24 program

A programok egy átlagos évben összesen közel 5 ezer főt érnek el, egy program átlagosan mintegy 200 főt képez ki. Azonban a programok fele az átlagnál jóval kisebb populációt, kevesebb, mint 40 főt ér el egy átlagos évben a leggyakrabban előforduló létszám pedig 30 fő.

Ebben a kategóriában jellemző leginkább az országos hatókörű programok dominanciája.

MAGYAR DROGTERÁPIÁS
FEDERATION OF THE HUNGARIAN

INTÉZETEK SZÖVETSÉGE
DRUGTHERAPEUTIC INSTITUTES

A CÉLCSOPORTBAN FOLYÓ ALACSONYKÜSZÖBŰ TEVÉKENYSÉG

Alacsonyküszöbű szervezetek jellemzői: SZERVEZETI FORMA

Szervezeti forma	Szervezetek száma	%	Kumulált %
Nonprofit: alapítvány	8	44,4	44,4
Nonprofit: egyesület	4	22,2	66,6
Nonprofit: egyház	1	5,6	72,2
Nonprofit: egyházi szervezet	1	5,6	77,8
Költségvetési szerv	3	16,7	94,5
Önkormányzati szervezet	1	5,6	100,1
Összesen	18	100,0	

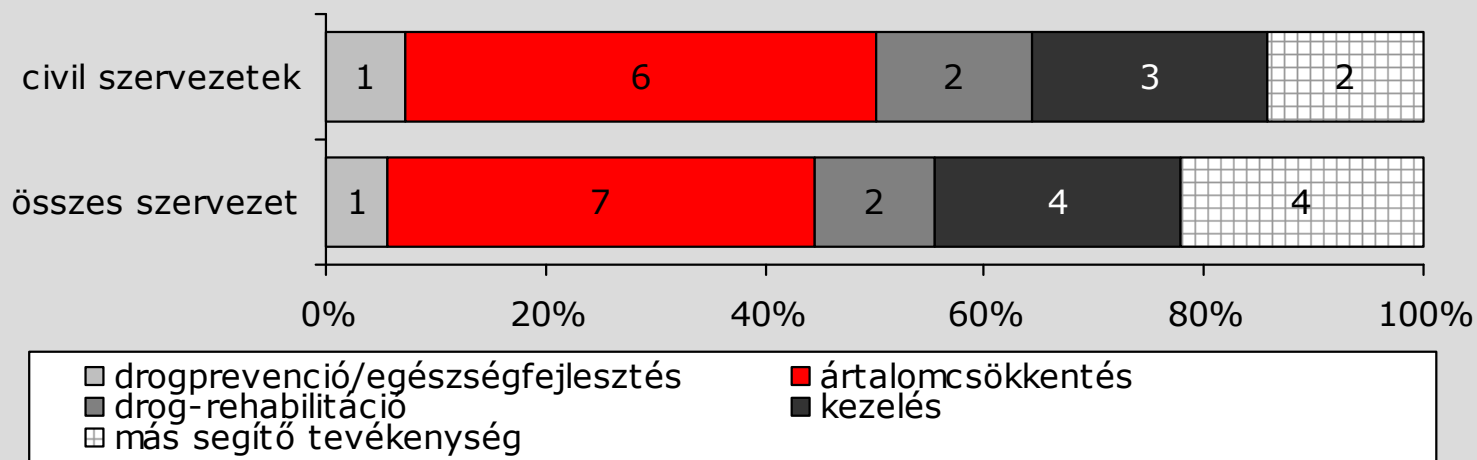
Az alacsonyküszöbű programokat üzemeltető szervezetek döntően alapítványok vagy egyesületek.

Alacsonyküszöbű szervezetek jellemzői : RÉGIÓ

Régió	Összes, alacsonyküszöbű tevékenységet végző szervezet	Ebből civil szervezet
Közép Magyarország	8	7
Dél-Alföld	4	2
Észak-Alföld	6	5
Összesen	18	14

Alacsonyküszöbű szervezetek jellemzői: FŐ TEVÉKENYSÉG

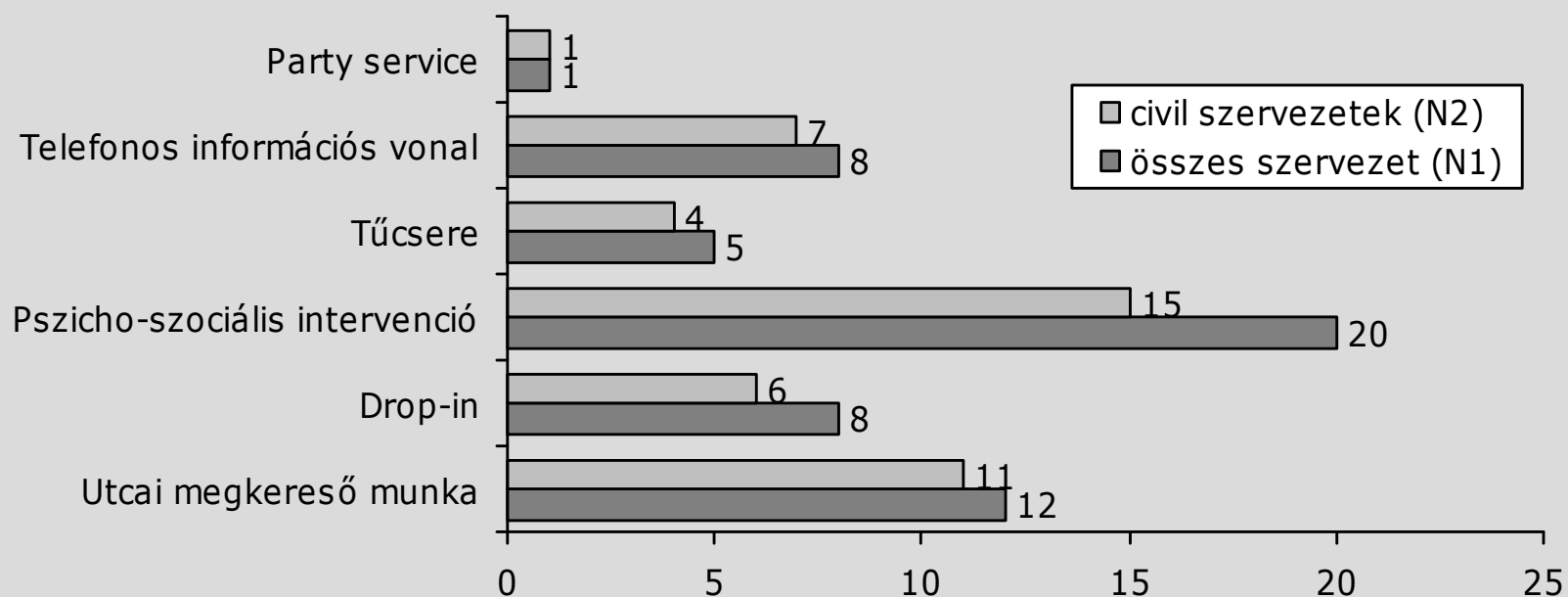

18 szervezet 30 alacsonyküszöbű programot működtet, ebből 24 programot civil.

Az átlagos szervezet 1,67 alacsonyküszöbű programot működtet, függetlenül a szervezet fő profiljától, illetve szervezeti formájától ($p > 0,1$).

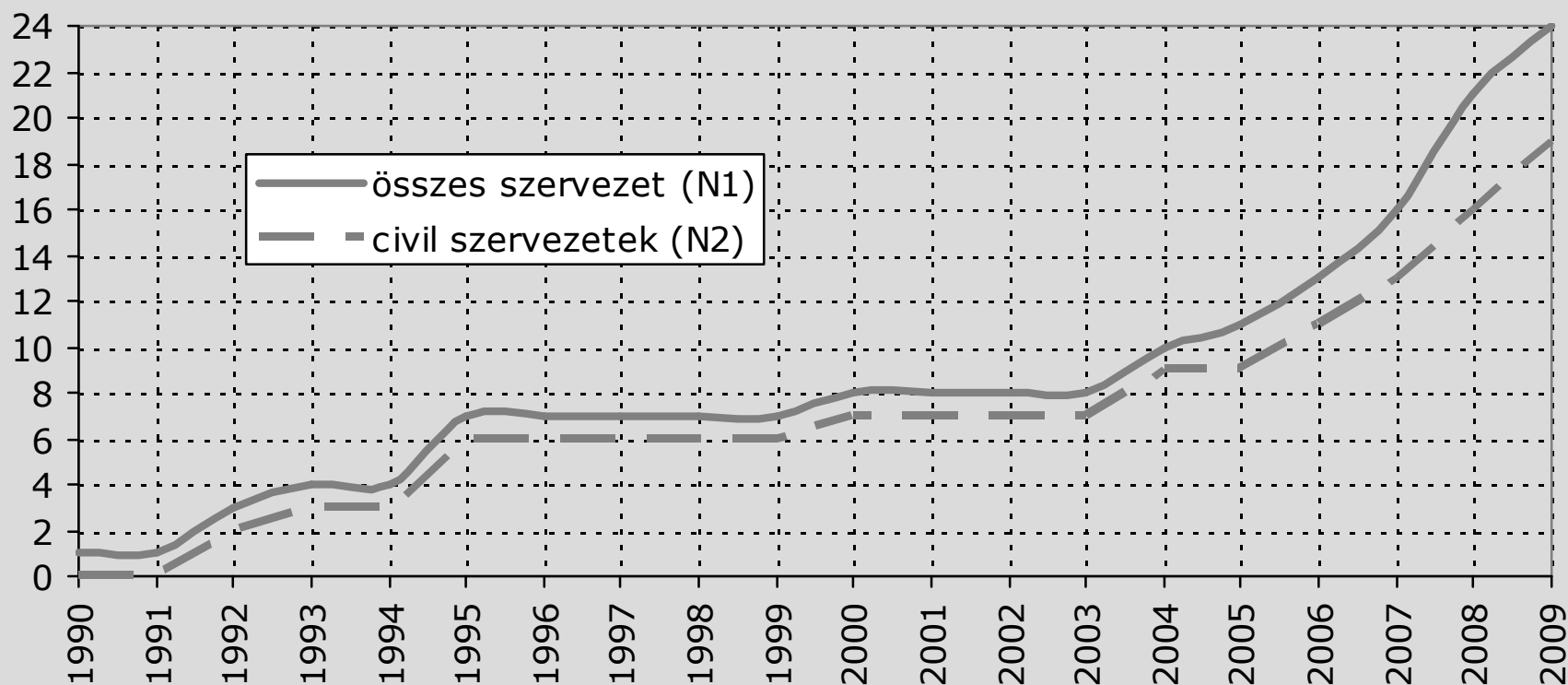
Az alacsonyküszöbű szolgáltatást végző szervezetek közül 10 szervezet végez valamilyen arányban prevenciót, illetve 5 szervezet drog-rehabilitációs tevékenységet is.

Alacsonyküszöbű programok : SZOLGÁLTATÁSI KATEGÓRIÁK

Egy program átlagosan 1,8 féle kategóriába sorolható tevékenységet végez.
Túcserét csak Közép-Magyarországi (4), és a Dél-Alföldi régióban (1) találtunk.

Alacsonyküszöbű programok jellemzői: PROGRAMOK MEGJELENÉSE

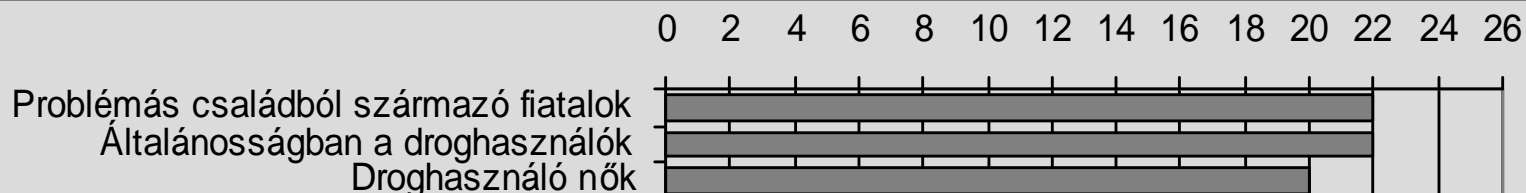
A programok több mint fele az utóbbi 5 évben indult, azaz új szolgáltatás típusról van szó.
A civil szféra szerepvállalása domináns, de az utóbbi években megfigyelhető a költségvetési intézmények szerepvállalásának megjelenése is.

Alacsonyküszöbű programok jellemzői: FINANSZÍROZÁS

Szempontok	A bevétel típusa	A bevételtípus átlagos aránya (%)	
		Összes szervezet	Civil szervezet
Folyamatossága	Állandó költségkeret	34,6	28,9
	Pályázati, alkalmi	51,3	57,2
	Teljesítményhez kötött	14,2	13,8
Forrása megnevezése	Állami finanszírozói	85,3	82,0
	Önkormányzati	10,2	12,2
	Nonprofit Alapítványi	0	0
	Egyesületi	1,6	2,1
	Adományozói	2,0	2,7
	Egyházi	0	0
	A megrendelő (piaci)	0,8	1,1
Külső finanszírozás aránya		73,8	82,8

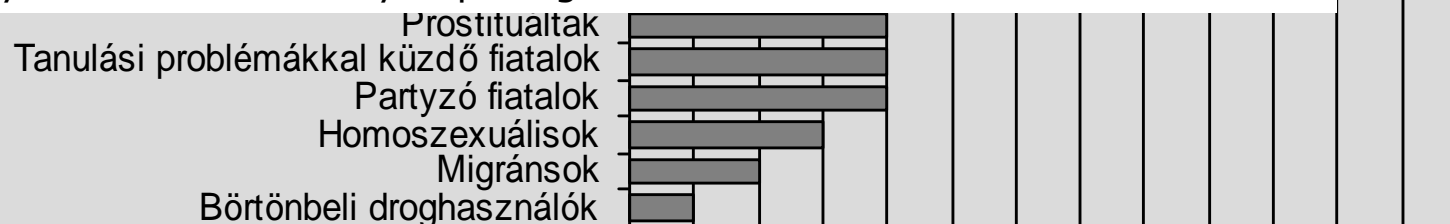
A prevenciós programokhoz képest az alacsonyküszöbű programok esetében jóval nagyobb arányú a programok állandó költségkerete: átlagosan a költségeik egyharmadát állandó keretből finanszírozzák, ami a folyamatos működéshez jobb feltételeket biztosít, kiszámíthatóbbá teszi azt.

Alacsonyküszöbű programok jellemzői : CÉLPOPULÁCIÓ 1

Az alacsonyküszöbű programok többségében (22 programnál) ma már van valamilyen nyilvántartás a forgalomról.
Legtöbbször kliens (18 programnál), illetve kontakt (15 programnál) alapú.

F A kliens alapú nyilvántartást vezető programok egy évben átlagosan 255 klienst érnek el, azonban a szervezetek felének a forgalma kevesebb, mint 73 fő. Ezek az adatok akkorák, mint egy-egy nagyobb nyugat-európai alacsony-küszöbű intézmény napi forgalma.

A programok az általunk vizsgált 19 féle célcsoport közül átlagosan 10-et jelöltek meg közvetlenül elérni kívánt célcsoportként.

Alacsonyküszöbű programok jellemzői : SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

- A programok a szociális szolgáltatásaikat zömében ingyenesen biztosítják.
- A programok leginkább jellemző szociális szolgáltatásai tanácsadás, illetve szervezés jellegűek.
- Az alapvető szükségletek közül csak a szolgáltatók számára kevésbé költség-, illetve beruházás igényes típusok (folyadék, telefonálás, internet, pihenési lehetőség) biztosítása jellemző.
- A három régióban mindössze a programok egyharmada tud biztosítani ruhát, vagy zuhanyzási/fürdési lehetőséget, s ennél is kisebb arányban találkozunk olyan programokkal, ahol van lehetőség étkezésre vagy utazási támogatás igénybevételére. Szálláslehetőséget mindössze egy programban nyújtanak, azt is térítés ellenében.

Alacsonyküszöbű programok jellemzői : EÜ SZOLGÁLTATÁSOK

- ❑Általános állapotfelméréssel, szervezéssel, információnyújtással kapcsolatos szolgáltatások biztosítása jellemző.
- ❑A vélhetően költségesebb, teszt battriát igénylő szolgáltatások (terhességi teszt, HIV, HCV, HBV, ill. drog teszt) csak néhány, szám szerint 2-5 programban jelennek meg
- ❑Hasonlóan alacsony arányban jelenik meg a programok egészségügyi szolgáltatásai között a túladagolás sürgősségi, krízisintervenciós ellátása. Egyáltalán nem találoztunk olyan programmal, ahol a különböző védőoltások beadását is elvégzik

2004-es országos vizsgálatuk alapján Márványkövi és Rácz (2005) hasonló megállapításokat tett.

MAGYAR DROGTERÁPIÁS
FEDERATION OF THE HUNGARIAN

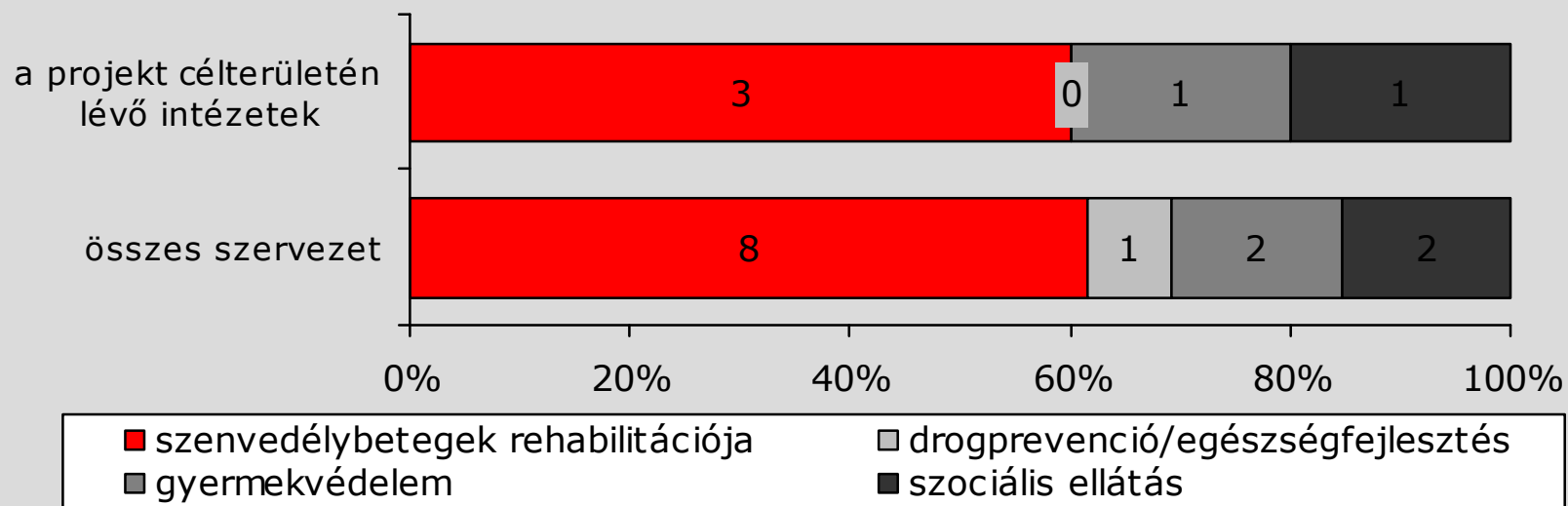
INTÉZETEK SZÖVETSÉGE
DRUGTHERAPEUTIC INSTITUTES

TERÁPIÁS INTÉZETEK TEVÉKENYSÉGE

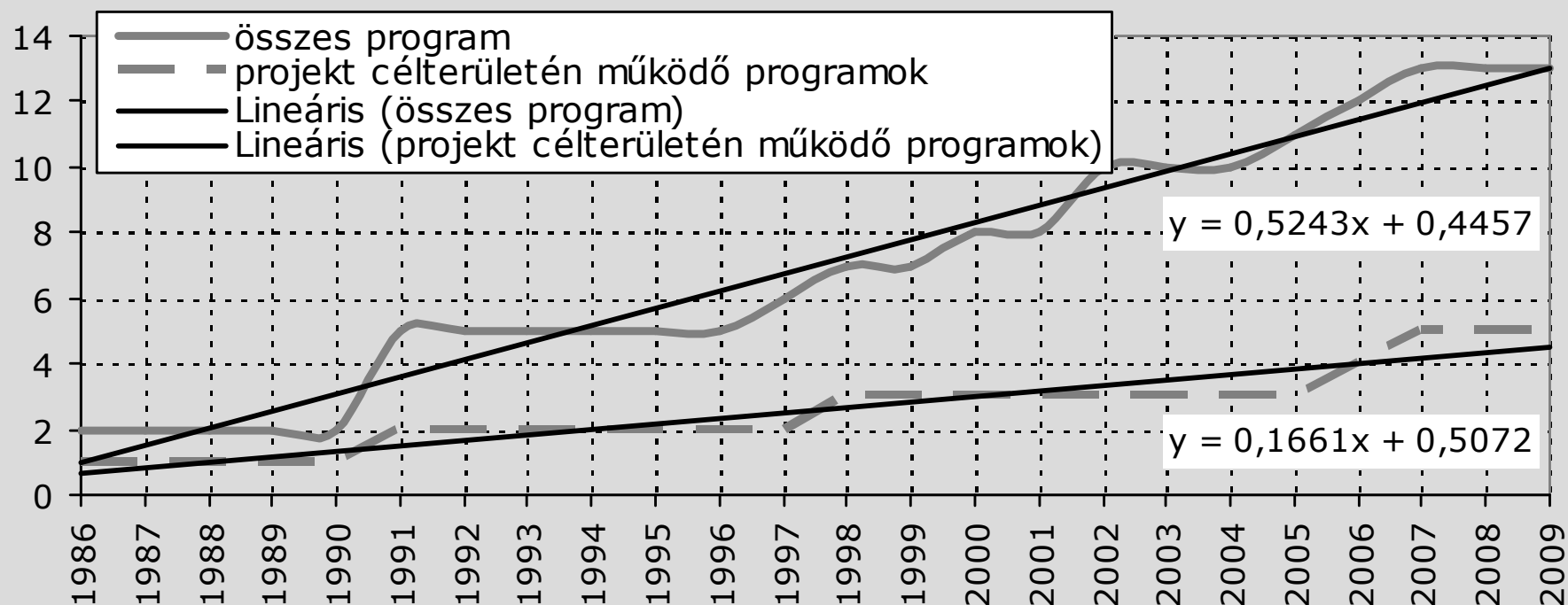
Terápiás intézetek jellemzői: SZERVEZETI FORMA

Szervezeti forma	Szervezetek száma	
	országosan	projekt célterületén
Állami/önkormányzati	4	3
Nem-kormányzati	9	2
ebből		
magánalapítvány	3	1
egyesület	2	0
közalapítvány	2	0
egyház	2	1
Összesen	13	5

Terápiás intézetek jellemzői : FŐ TEVÉKENYSÉG

Terápiás intézetek jellemzői : PROGRAMOK MEGJELÉNÉSE

A kilencvenes évektől a programok mintegy egyharmada volt a célterületen, ami – figyelembe véve, hogy a projekt célterületén ma az ország lakónépességének közel 60%-a él – az országosnál kisebb mértékű ellátottság növekedést jelentett .

Terápiás intézetek jellemzői : FINANSZÍROZÁS

Szempontok	A bevétel típusa	A bevételtípus átlagos aránya (%)	
		országosan	a projekt célterületén
Folyamatossága	Állandó költségkeret	34,6	41,0
	Pályázati, alkalmi	13,6	20,2
	Teljesítményhez kötött	51,8	38,8
Forrása megnevezése	Állami finanszírozói	75,7	64,0
	Önkormányzati	13,4	19,3
	Nonprofit Alapítványi	5,3	8,0
	Egyesületi	0	0
	Adományozói	0,4	0,3
	Egyházi	2,1	6,3
	A megrendelő (piaci)	3,2	2,2

A terápiás intézetek – a prevenciós valamint az alacsonyküszöbű programoktól eltérően, melyeknek a bevételei között a pályázati, alkalmi típusú bevételek a dominánsak – döntően állami forrásból származó állandó költségkeretből illetve teljesítményhez kötött bevételekből gazdálkodnak

Terápiás intézetek jellemzői : FORGALMI ADATOK

- ❑ A terápiás intézetek országosan egyidejűleg 353 kliens befogadására képesek. Az OEP finanszírozott férőhelyek száma 269, a szociális normatívából finanszírozott férőhelyek száma 340.
- ❑ Egy átlagos évben a regisztrált kliensek száma összesen 715 fő volt, ebből egy intézetre általában 55 fő jut, az átlagos újbeteg forgalom pedig évi 15 fő.
- ❑ A projekt célterületén a terápiás intézetekben az átlagos férőhely, illetve az egy intézetre jutó különböző forgalmi adatok rendre meghaladják az országos adatokat. Így az intézetek alulreprezentáltsága ellenére – talán éppen azt ellensúlyozandó – az intézeti férőhelyek fele, összesen 181 férőhely a célterületen működő terápiás intézetekben található.
- ❑ A 3 régió lakosságához képest a férőhelyek száma még így is átlagon aluli: a 10000 lakosra jutó férőhelyek száma 85%-a az országos átlagnak, mindazonáltal a várólistán lévő kliensek száma megegyezik az országos átlaggal.

MAGYAR DROGTERÁPIÁS
FEDERATION OF THE HUNGARIAN

INTÉZETEK SZÖVETSÉGE
DRUGTHERAPEUTIC INSTITUTES

PROJEKTCÉLOKHOZ VALÓ VISZONYULÁSOK

SZERVEZETI VISZONYULÁSOK

CÉLKITŰZÉSEK	RELEVANCIA			MEGVALÓSÍTHATÓSÁG		
	átlag	szórás	sorrend	átlag	szórás	sorrend
Hálózati fórum működtetése	4,64	0,658	1.	3,91	1,109	1.
Szakma-specifikus civil stratégia kidolgozása	4,27	0,767	2.	3,23	0,813	3.
Közös szakértői adatbázis létrehozása	4,14	1,037	3.	3,64	1,049	2.
Szervezetfejlesztés	4,09	0,811	4.	3,09	0,750	4.
A nemzetközi szinten fellelhető szakmai standardok beazonosítása és bevezetésének ösztönzése	4,00	0,873	5.	3,09	0,750	4.

A megvalósíthatóság átlagértékei rendre alacsonyabbak, azaz a projekt céljait kivétel nélkül fontosnak tartják a szervezetek képviselői, megvalósíthatóságuk azonban nem evidencia.

SZERVEZETI VISZONYULÁSOK

- ❑ A Hálózati fórummal kapcsolatosan – mint ahogy azt a fenti, kérdőíves adatokból is láthattuk - jellemzően egyetértettek a fókuszcsoport résztvevők: nagyon fontosnak tartják a hálózati együttműködés létrehozását, és a többség szerint ez nem csak fontos, de a leginkább megvalósítható projekt cél is egyben.
- ❑ A civil szervezetek fellépése, érdekérvényesítése, önmeghatározása, működésének szakmai megalapozása szempontjából hangsúlyozták a stratégia alapvető fontosságát.

MAGYAR DROGTERÁPIÁS
FEDERATION OF THE HUNGARIAN

INTÉZETEK SZÖVETSÉGE
DRUGTHERAPEUTIC INSTITUTES

KÖSZÖNÖM FIGYELMET!

Függő(k) kapcsolatok/Támop